

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

III Всеукраїнської науково-практичної конференції
студентів, аспірантів та молодих науковців
«СУЧАСНИЙ МАСОВОКОМУНІКАЦІЙНИЙ ПРОСТІР:
ІСТОРІЯ, РЕАЛІЇ, ПЕРСПЕКТИВИ»

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ ТА ФІЛОЛОГІЇ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

III Всеукраїнської науково-практичної конференції
студентів, аспірантів та молодих науковців
«СУЧАСНИЙ МАСОВОКОМУНІКАЦІЙНИЙ ПРОСТІР:
ІСТОРІЯ, РЕАЛІЇ, ПЕРСПЕКТИВИ»

Суми, 23–24 травня 2024 р.

УДК 007 : 304 : 070

3641 **Збірник** наукових праць III Науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих науковців «Сучасний масовокомунікаційний простір: історія, реалії, перспективи». Суми : Сумський державний університет, 2024. 136 с.

До збірника увійшли наукові дослідження молодих науковців, аспірантів та студентів, учасників III Науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих науковців. Дослідження пов'язані з комплексною програмою науково-дослідних робіт СумДУ, безпосередньо з науковим напрямом досліджень кафедри журналістики та філології у межах теми «Сучасний масовокомунікаційний простір: історія, реалії, перспективи».

Для викладачів, учителів, науковців, аспірантів, докторантів, студентів та інших зацікавлених осіб.

3641 **Collection** of scientific works of the III Scientific and practical conference of students, postgraduates and young scientists «Contemporary mass communication space: history, realities, prospects». Sumy : Sumy State University, 2024. 136 p.

The collection includes scientific materials of young scientists, postgraduates and students, participants of the III Scientific and practical conference of students, postgraduates and young scientists. The studies are related to the comprehensive program of research works of Sumy State University, directly with the scientific direction of research of the department of journalism and philology within the framework of the topic «Contemporary mass communication space: history, realities, prospects».

For lecturers, teachers, scientists, graduate students, doctoral students, students and other interested persons.

РЕДКОЛЕГІЯ: *Володимир Садівничий*, д-р наук із соц. комунік., голова; *Ірина Жиленко*, д-р філол. наук, заст. голови; *Тетяна Ковальова*, канд. наук із соц. комунік.; *Інна Сипченко*, канд. наук із соц. комунік.; *Ярослав Яненко*, д-р наук із соц. комунік.

EDITORS: *Volodymyr Sadivnychy*, D. Sc. (Social Communications), head; *Iryna Zhylenko*, D. Sc. (Philology), deputy head; *Tetiana Kovalova*, PhD (Social Communications); *Inna Sypchenko*, PhD (Social Communications); *Yaroslav Yanenko*, D. Sc. (Social Communications).

*Матеріали друкуються за авторською редакцією.
The materials are printed in the author`s editorial office.*

© Автори наукових публікацій, 2024.
© Сумський державний університет, 2024.

НАВЧАЛЬНІ ЛАБОРАТОРІЇ ЯК ІНТЕГРАЛЬНА ОСНОВА ЕФЕКТИВНОГО НАБУВАННЯ КОМПЕТЕНЦІЙ МЕДІЙНИКАМИ

Ксенія Чорна,

аспірантка, Сумський державний університет;

Райса Стоян,

ст. викладач, Сумський державний університет

Анотація. У статті йдеться про потенційні можливості навчальних лабораторій ЗВО для підготовки медійних фахівців в умовах цифрової революції. На підставі проведеного опитування проаналізовано їхні технічні та кадрові ресурси, описано функціональну, організаційну спроможність трансформуватися в студентські медійні проекти, діяльність яких була б наближена до аудіовізуальних онлайн-медіа. Згідно з відповідями респондентів, медійні лабораторії у їхніх закладах виконують або навчальні, або навчальні та інші, тобто змішані, функції, забезпечуючи здобувачам передовсім практичні навички. Щодо діяльності університетських лабораторій за технологіями регулярного /систематичного мовлення професійних, тобто офіційно зареєстрованих аудіовізуальних онлайн-медіа, то лише 28,6 % – майже третина – вважають, що так, це важливо. Проте переважна більшість – понад 57 % респондентів – відповідає: у змішаному форматі. Понад 7 % – що медіалабораторії у їхніх ЗВО вже працюють за такими технологіями. Загалом уявлення про діяльність журналістських навчальних лабораторій кардинально не змінилося, усталені навчальні медіапрактики залишаються актуальними. Однак, можна говорити і про запит на переосмислення звичного формату роботи цих навчальних платформ в умовах цифрової революції, протистояння старих і нових медіа тощо.

Ключові слова: лабораторія, аудіовізуальні медіа, студентське телерадіомовлення.

EDUCATIONAL LABORATORIES AS AN INTEGRAL BASIS FOR EFFECTIVE ACQUISITION OF COMPETENCIES BY MEDIA PROFESSIONALS

Chorna Kseniia,

PhD student, Sumy State University;

Raisa Stoian,

Senior Lecturer, Sumy State University

Abstract. This article discusses the potential of educational laboratories in higher education institutions for training media professionals in the context of the digital revolution. Based on a survey conducted, the article analyzes the following key points. Technical and human resources of media laboratories; 2. Functional and organizational capacity to transform into student media projects similar to audiovisual online media; Key findings from the survey include: Media laboratories in educational institutions serve either purely educational or mixed functions, primarily providing students with practical skills; Regarding the operation of university laboratories using regular/systematic broadcasting technologies of professional audiovisual online media: 28.6% consider it important, over 57% prefer a mixed format, over 7% report their media labs already operate using such technologies. The article concludes that while the general perception of journalistic educational laboratories has not changed dramatically, there is a demand for rethinking the usual format of these educational platforms in the context of the digital revolution and the competition between old and new media.

Keywords: laboratory, audiovisual media, student broadcasting.

Підготовка фахівців для медійної галузі в умовах цифрової революції, протистояння старих і нових медіа тощо знову й знову порушує питання про спроможність традиційних методів навчання: чи не відстають вони від потреб часу, чи здатні змінюватися відповідно до нових обставин, чи є запит серед тих, хто навчає, навчається і бере на роботу, запит на зміну звичних засобів навчання. Окресленої проблеми торкаються у своїх працях Е. Байд [1], І. Гаврилук [2], О. Гоян та Г. Ренська [3], А. Лісневська [4], Д. Мой та М. Ордольтф [5] та інші.

Традиційно вважають ефективною практико-орієнтовну модель навчання, що наближає студентів до реалій ліцензованих/зареєстрованих засобів масової інформації, а також забезпечує продуктивність навчання і дозволяє отримати належні результати, раціонально вибудовуючи технології у радіо- й телелaboratorіях чи впроваджуючи базові моделі редакційно-виробничого конвеєру. Також популярні й гібридні, змішані, практики й методи набуття студентами професійних навичок.

Кожен навчальний заклад іде своїм шляхом, зважаючи на кадровий потенціал та матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу. Проте, можна виокремити і спільні тенденції, зокрема, формування ринку студентського телебачення і радіомовлення, на що звертають увагу автори статті «Студентське телерадіомовлення в Україні: вміти чути й бачити інших» [3]. Тут описано приклади діяльності молодіжного радіо й телебачення (формат college або campus) у національних ЗВО, зокрема, у Сумському державному університеті; проаналізовано формати й тематичну типологію студентського телерадіомовлення. Стрімкий розвиток таких університетських аудіовізуальних практик зумовив дискусію про модель та статус інтегрування навчального та виробничого процесів: якою має бути на практиці технологія злиття і трансформації навчальних лабораторій у медіа. Пошук оптимальної практико-орієнтованої моделі якісної підготовки фахівців для медійної галузі спонукає нас осмислити діяльність навчальних лабораторій зі створення аудіовізуального продукту в нових умовах, зокрема, наш інтерес полягає у вивченні доцільності залучення здобувачів освіти під час навчального процесу до постійного й систематичного телевізійного та/або радійного мовлення.

Мета дослідження – визначити потенціал навчальних лабораторій із виготовлення аудіовізуального продукту для підготовки висококваліфікованих і конкурентних фахівців для традиційних і нових медіа.

Завдання: 1) провести опитування науково-педагогічних та педагогічних працівників закладів вищої освіти, де діють навчальні лабораторії з виготовлення аудіовізуального контенту; 2) проаналізувати потенційні можливості та доцільність діяльності на базах ЗВО аудіовізуальних медіа та студентського телерадіомовлення; 3) на підставі отриманих даних описати нову практико-орієнтовану модель підготовки фахівців для медійної галузі.

Об'єкт дослідження – університетські навчальні радіо-, телелaboratorії, медіацентри.

Предмет – технології та методи викладання практичних дисциплін із радійного і/чи телевізійного виробництва, дикторської майстерності, інших споріднених предметів освітніх програм.

Методи дослідження. На етапі збирання інформації використано метод опитування. З огляду на обмежену кількість анкет обробку одержаних даних проведено вручну. Перевірені на відповідність анкети пронумеровано, а кожне запитання і варіанти відповіді отримали свій порядковий номер, тобто код. Інтерпретація числових даних базується на групуванні, зіставленні результатів, а також демонстрації діаграм.

В опитуванні взяли участь науково-педагогічні та педагогічні працівники ЗВО та коледжу з різних регіонів України, а також міста Майнца (Німеччина), чії освітні компетентності передбачають викладання радійної і телевізійної журналістики, радіо- та телереклами, курсів аудіовізуального контенту, а також інших профільних дисциплін. Серед чотирнадцяти респондентів, які надали письмові відповіді на запитання анкети, викладачі таких освітніх закладів: Сумський державний університет, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Національний університет «Києво-Могилянська академія», Навчально-науковий інститут журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національний університет «Запорізька політехніка», Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, Університет Йоганна Гутенберга (м. Майнц), Галицький фаховий коледж імені В'ячеслава Чорновола.

Результати опитування

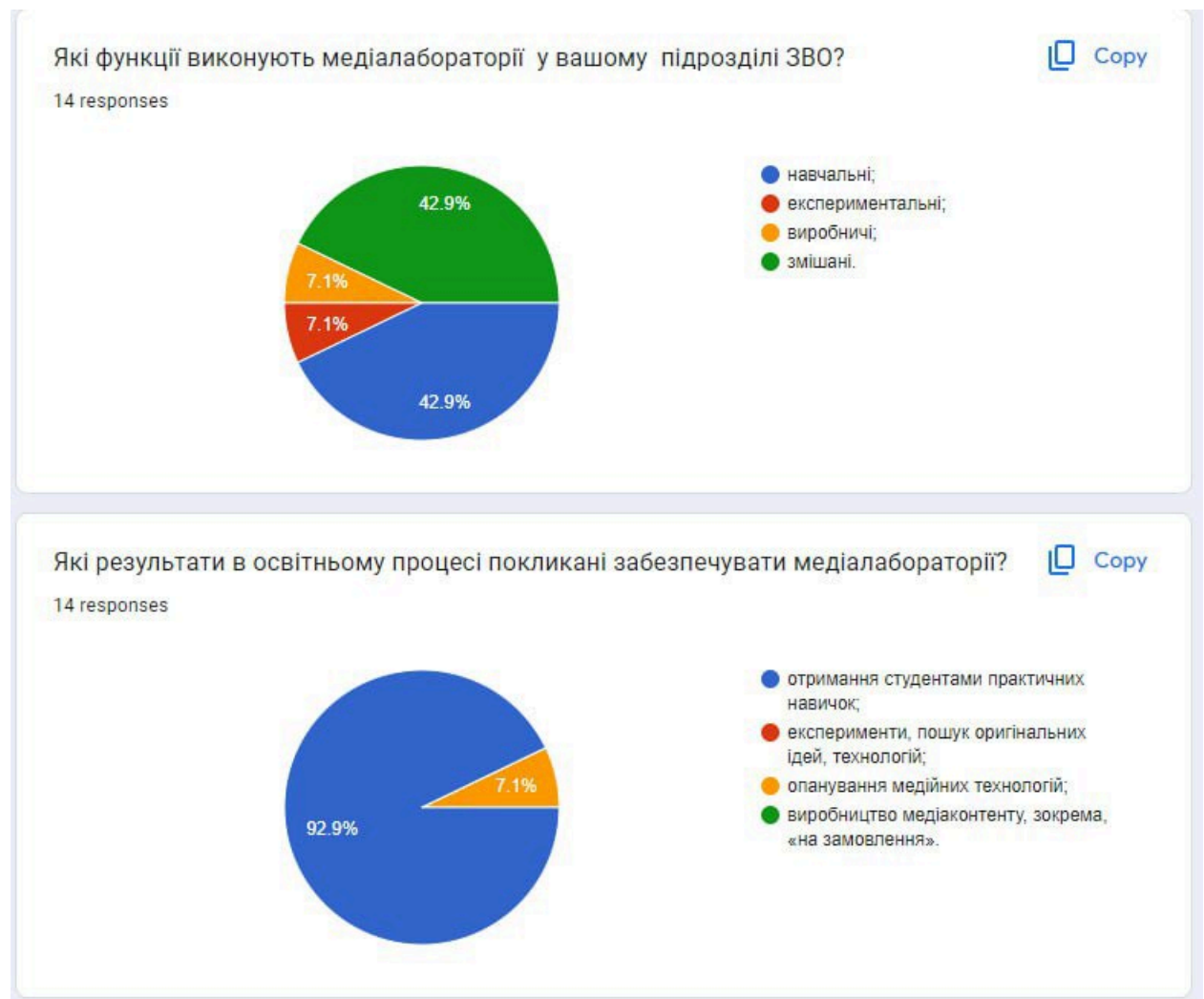
Запитання №1 *Які функції виконують медіалабораторії у вашому підрозділі ЗВО?*

42, 9 % респондентів відповіли – навчальні;

42,9 % – змішані;

7,1 % менша частина – експериментальні;

7,1% також – виробничі.

Запитання № 2 *Які результати в освітньому процесі покликані забезпечувати медіалабораторії?*

92, 9 %, тобто переважна більшість респондентів, відповіли – отримання студентами практичних навичок;

7,1% вважає, що йдеться про опанування медійних технологій;

0% відповідей – експерименти, пошук оригінальних ідей, технологій;

0% відповідей також – виробництво медіаконтенту, зокрема, на «замовлення».

Запитання №3 *Чи повинні університетські медіалабораторії працювати за технологіями регулярного/систематичного мовлення професійних електронних медіа?*

57, 1 % переважна більшість переконані – у змішаному форматі;

28, 6% дала відповідь – так, це важливо;

7,1 % – вже працюємо за такими технологіями;

7,2% сказали – ні.

Запитання №4 *Які навички/знання неможливо опанувати чи здобути в умовах навчальної лабораторії?*

57, 1%, тобто переважна більшість вважає—залучення повного технологічного циклу виробництва;

28, 6% – неможлива діяльність журналіста в реальних польових умовах;

14,3% – неможливі реальні дедлайни, наближені до виробничих;

0 % відповідей – взаємодія з колегами.

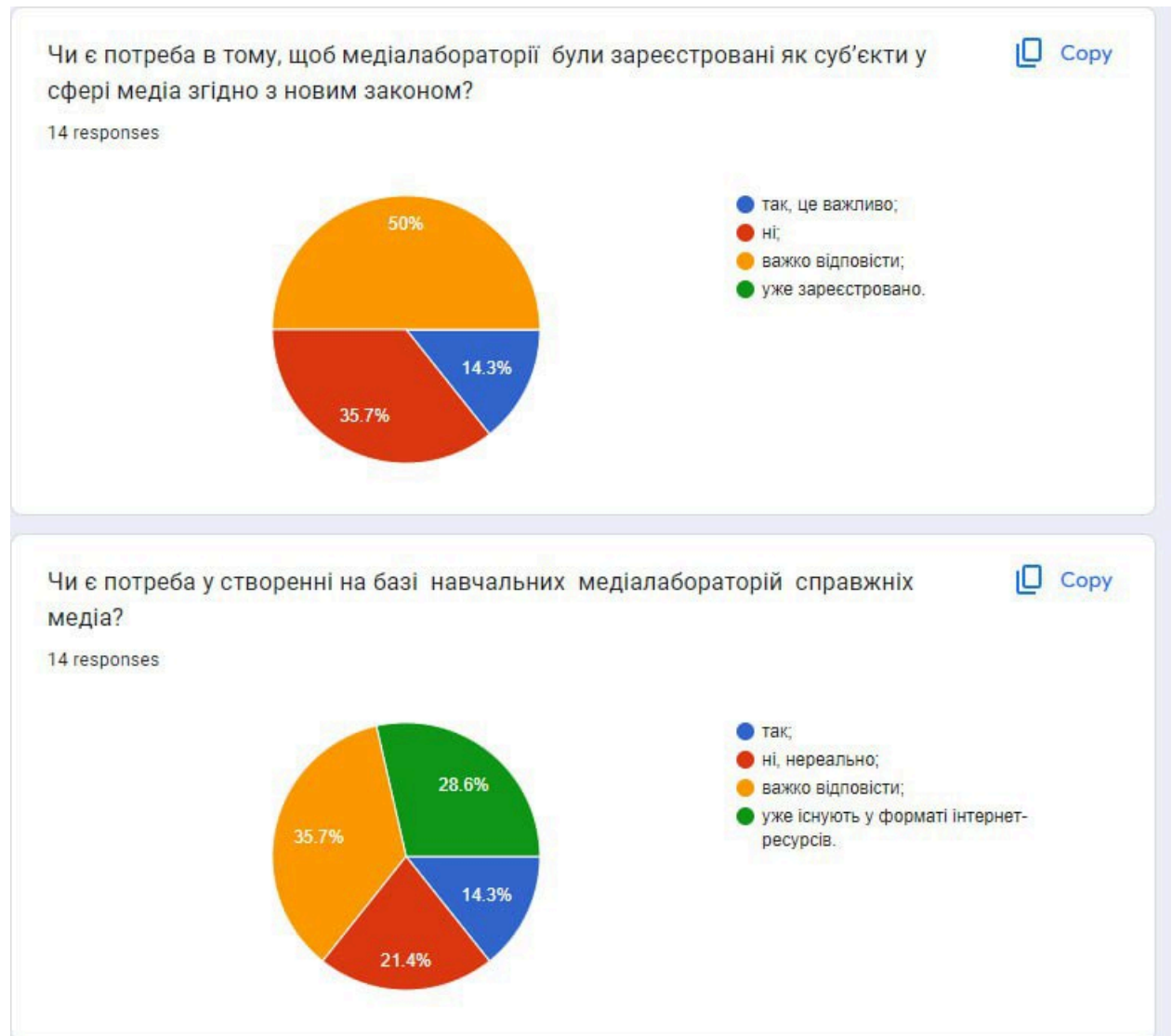
Запитання №4 *Чи є потреба в тому, щоб медіалабораторії були зареєстровані як суб'єкти у сфері медіа згідно з новим законом?*

50 % респондентів не визначились, сказали – важко відповісти;

35,7% переконані – ні, нереально;

14, 3% вважає – так, це важливо;

0% жодної відповіді – уже зареєстровано.

Запитання №5 *Чи є потреба у створенні на базі навчальних медіалабораторій справжніх медіа?*

35, 7% не визначились – важко відповісти;

28, 6% повідомили – що вже існують медіа у форматі інтернет-ресурсів;

21, 4% кажуть – ні, це нереально;

14, 3% переконані – так, є потреба у створенні на базі навчальних медіалабораторій справжніх медіа;

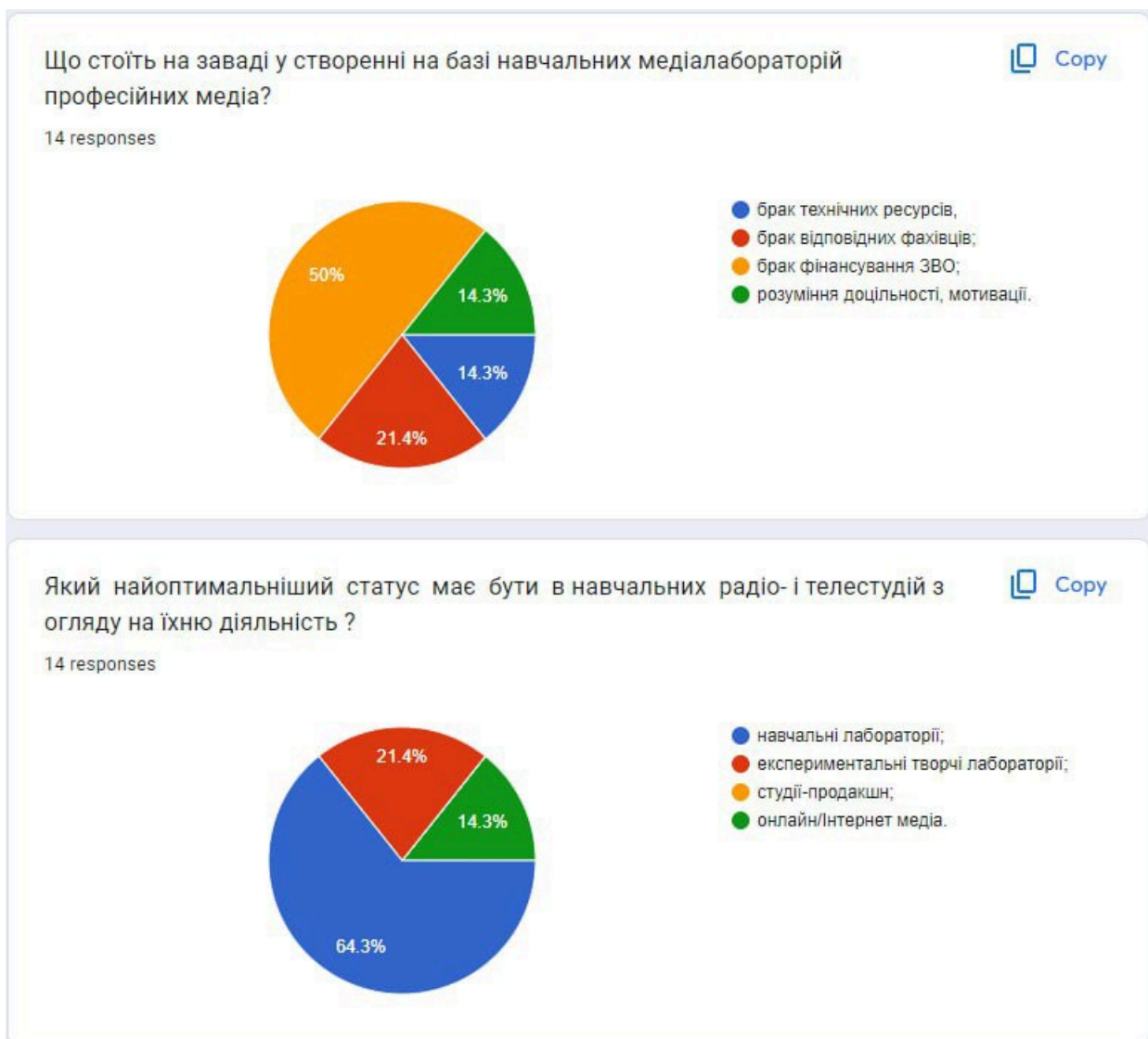
Запитання № 6 *Що стоїть на заваді у створенні на базі навчальних медіалабораторій професійних медіа?*

50% назвали – брак фінансування ЗВО;

21,4% – брак відповідних фахівців.

14,3% – недостатність технічних ресурсів;

14, 3% – розуміння доцільності, мотивації.

Запитання № 7 Який найоптимальніший статус має бути в навчальних радіо- і телестудій з огляду на їхню діяльність?

64, 3 % переважна більшість зазначає – навчальні лабораторії;

21, 4% – експериментальні творчі лабораторії;

14, 3% – онлайн/Інтернет медіа;

0% – студії-продакшн.

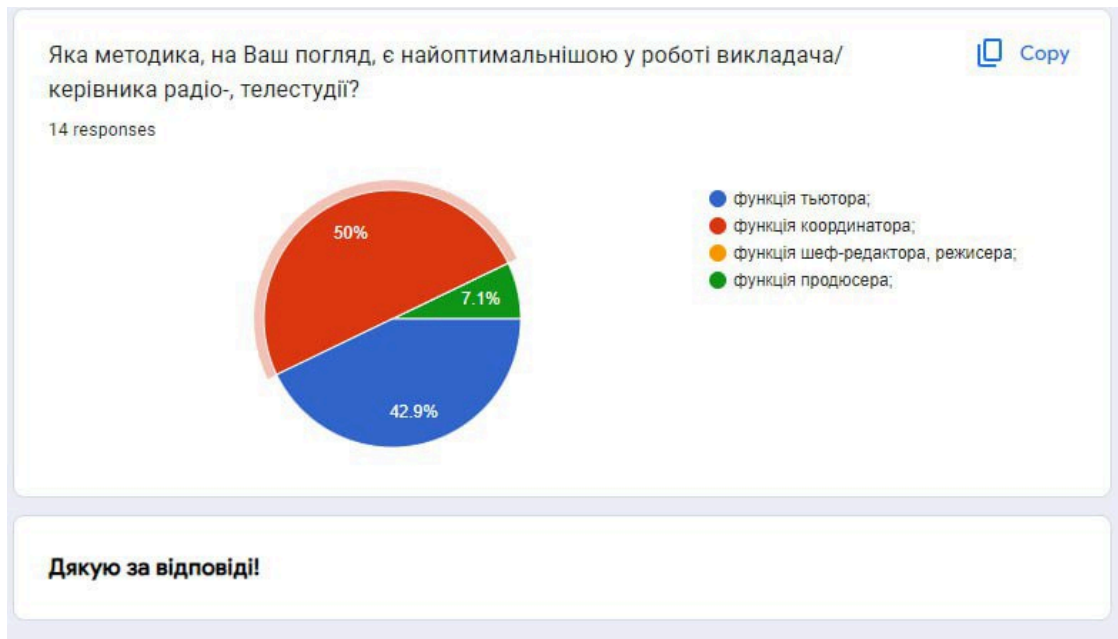
Запитання №8 Яка методика, на ваш погляд, є найоптимальнішою у роботі викладача/керівника радіо-, телестудії?

50% половина обрала – функцію координатора;

42,9% – функцію тьютора;

7, 1 % – продюсера;

0 % – функцію шеф-редактора, режисера.

Узагальнивши отримані дані, можна стверджувати, що більшість респондентів повідомили, що медіалабораторії у їхніх закладах виконують або навчальні, або навчальні та інші, тобто змішані, функції, забезпечуючи таким чином отримання здобувачами освіти, передовсім, практичних навичок.

Щодо діяльності університетських лабораторій за технологіями регулярного/систематичного мовлення професійних, тобто офіційно зареєстрованих аудіовізуальних онлайн-медіа, то лише 28, 6 % – майже третина – вважають, що так, це важливо. Проте переважна більшість – понад 57 % респондентів – відповідає: у змішаному форматі. Понад 7 % – що медіалабораторії у їхніх ЗВО вже працюють за такими технологіями.

Водночас можна дійти до висновку, що більшість опитаних не мають твердих заперечень щодо діяльності на базі університетських навчальних медіалабораторій зареєстрованих аудіовізуальних медіа. Цікаво, що в деяких закладах вищої освіти – майже 30 % респондентів – уже діють професійні медіа у форматі інтернет-ресурсів. Очевидно, що йдеться про онлайнві медіа з продукування текстових, аудіо- та відеоматеріалів через диджитал-канали комунікації з певною періодичністю публікації контенту. Для половини респондентів не є нагальною потреба доцільності реєстрації Інтернет-видань суб'єктами у сфері медіа. Майже 36 % – категоричні у цьому питанні, хоча понад 20 % фахівців воліють, принаймні, змінити чинний статус лабораторій на «експериментальний творчий».

Таким чином, дослідження показало, що уявлення про діяльність журналістських навчальних лабораторій радикально не змінилося, усталені навчальні медіапрактики залишаються актуальними. Водночас можна говорити і про запит на переосмислення звичного формату роботи цих навчальних платформ в умовах цифрової революції, протистояння старих і нових медіа тощо.

На жаль, нинішній фінансовий стан освітніх закладів, ускладнений економічною стагнацією воєнного часу, не дозволяє побудувати, відтворити на університетських диджитал-платформах технологічно виважену послідовність усіх етапів редакційно-виробничого конвєсу аудіовізуальних онлайн-медіа, забезпечити дотримання виробничих дедлайнів, а отже – фахових стандартів та регулярності, тобто системної ритмічності студентського телерадіомовлення (ідеться про постійні обсяги та постійний, фіксований час мовлення). Попри все ЗВО варто розглядати навчальні радіо-, телелaboratorії, загальноуніверситетські центри, диджитал-канали як базу для розвитку студентського онлайн-мовлення, рухатись у напрямку вимог та специфіки діяльності зареєстрованих аудіовізуальних онлайн-медіа. Тим паче, що онлайн-мовлення не потребує значних обсягів фінансових ресурсів. Це не лише наблизить підготовку фахівців до реальної професійної медійної діяльності, але й дозволить освітнім закладам отримати ефективну рекламу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бойд Е. Ефірна журналістика. Технології виробництва ефірних новин. П'яте видання. Переклад з англійської Колот О.О. Редактор перекладу Куликов А.В. Київ: Інститут журналістики КНУ імені Тараса Шевченка, 2007.
2. Гаврилюк І. Л. Візуальний контент місцевої онлайн журналістики: сучасні тенденції та проблеми. *Образ.* №1. 2020. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstreamdownload/123456789/80364/1/Havryliuk_Obraz_1_2020.pdf
3. Гоян О., Ренська Г. Студентське телерадіомовлення в Україні: вміти чути й бачити інших. *Детектор медіа.* URL: <https://ms.detector.media/mediaosvita/post/5070/2013-01-24-studentske-teleradiomovlennya-v-ukraini-vmity-chuty-y-bachyty-inshykh/>
4. Лісневська А. Л. До питання роботи журналіста з відеоконтентом в сучасному інформаційно-комунікаційному просторі. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/33902/1/A_lisnevskya_DPRJ.pdf
5. Мой Д., Ордольф М. Телевізійна журналістика: Практична журналістика, т.62 /За загал. ред. В.Ф. Іванова; Пер. з нім. В. Климченка. – Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2019. – 234 с. URL: https://www.aup.com.ua/uploads/Televiziynya_jurnalistyka_2019.pdf
6. Чорна К. Оптимальна практико-орієнтована модель навчання як ключовий елемент у системі підготовки медійників. *Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства* : матер. десятої Всеукр. наук. конф. студентів, аспірантів, викладачів та співробітників (Суми, 27–28 квітня 2023 р.). Суми : Сумський державний університет, 2023. С. 224-228.